

הנצחת זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם ,

1. לפעול להשלמת פרויקט שיקום והפעלת האתר ההיסטורי בחאן שער הגיא, אשר הוכרז כאתר לאומי, ונמצא במתחם מרכז המבקרים בפארק על שם יצחק רבין ז"ל, וזאת כמאה שנה לאחר שהוקם על-ידי הממשל העותמאני כדי לשמש אכסניית דרכים לעולים בדרך לירושלים. השלמת הפרויקט תבוצע בהתאם לעקרונות תוכניות פיתוח האתר והתכנים, אשר הוכנו על-ידי ועדת היגוי משותפת לרשות שמירת הטבע והגנים הלאומיים ולקק"ל, והיא כוללת את מערך הכניסה לאתר, תחנת מידע אזורית, שיקום מבנה החאן ("מלון הרי יהודה") ומבנה השק"ם הבריטי, הקמת אתר ביקור "בדרך אל העיר", המציג את סיפור המערכות על הדרך לירושלים לאורך הדורות ובמלחמת השחרור בפרט, והכשרת מבנה היסטורי כאתר תיירות מסחרי. לצורך השלמת ביצוע הפרויקט תוקם מחדש ועדת ההיגוי לליווי, ובראשה יעמוד נציג השר להגנת הסביבה.

2. באתר הביקור יתקיימו פעילויות חינוכיות, תיירותיות ותרבותיות בתחומי ידיעת הארץ ומורשת המקום, ובמסגרתן יונצח בו זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל אשר נרצח בידי מחבלים בעת מילוי תפקידו כשר התיירות בממשלת ישראל.

3. להטיל על שר התחבורה והבטיחות בדרכים לפעול להשלמת כביש הגישה לחאן שער הגיא, במסגרת פרויקט שדרוג כביש מס' 38 בתוך כשלוש שנים.

4. עקרונות הנצחת זכרו של רחבעם זאבי ז"ל באתר יגובשו על-ידי ועדת היגוי שתכלול נציג משרד ראש הממשלה, נציג משרד התיירות, נציג המשרד להגנת הסביבה, נציג רשות הטבע והגנים ונציג קק"ל. נציג המשפחה יוזמן דרך קבע לישיבות ועדת ההיגוי. ועדת ההיגוי תיוועץ במועצה הציבורית לזכרו של רחבעם זאבי, אשר הוקמה בהתאם לחוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי, התשס"ה-2005. יישום החלטות ועדת ההיגוי באתר כפוף להוראות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998, ולהוראות מכוחו.
5. להטיל על המנהלים הכלליים של משרד ראש הממשלה ומשרד התיירות להקצות מתקציב משרדם, סך של 2.5 מלש"ח בפרישה ליניארית על פני השנים 2012-2013 לביצוע הנצחת מורשת רחבעם זאבי באתר הביקור, בהתאם לסעיף 4.
6. החלטה זו מחליפה את החלטה מס. 4171 של הממשלה מיום 12.10.2008 בנושא שימור ושיקום אתר נווה-אילן ההיסטורית והנצחת זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל.

דברי הסבר

רקע כללי

החאן בשער הגיא הוכרז על ידי שר הפנים כאתר לאומי, כמאה שנה לאחר שהוקם ביוזמת הממשל העותמאני כדי לשמש כאכסניית דרכים עבור העולים לירושלים. בעת ההיא הדרך לירושלים ערכה כ-12 שעות שפוצלו ליומיים עם לינת לילה בחאן שער הגיא. מדובר באתר בעל חשיבות היסטורית וחינוכית מן המעלה הראשונה המצוי בליבו של פארק יצחק רבין ז"ל.

ב-31.08.1982 הטיל שר הפנים, בצו, את האחריות לניהול האתר על רשות הטבע והגנים. במסגרת הסכם שיתוף פעולה שנחתם בין הרשות לקק"ל, ביום 03.06.99, הוסכם כי הקק"ל תבצע את פעולות השיקום, הפיתוח התפעולי והתחזוקה של חאן שער הגיא במטרה להופכו למרכז להנצחת ההיסטוריה והמורשת של המקום וסביבתו והדרך העולה לירושלים. עם תום תקופה ההסכם פנתה הקק"ל להארכת תקופת ההסכם. ועדת היגוי המשותפת לרשות ולקק"ל קבעה את תוכנית הפיתוח ותכני האתר, ובכלל זאת כי יוקם מערך הכניסה לאתר, תחנת מידע אזורית, שיקום מבנה החאן ("מלון הרי יהודה") ומבנה השק"ם הבריטי, הקמת אתר ביקור "בדרך אל העיר", המציג את סיפור המערכות על הדרך לירושלים לאורך הדורות ובמלחמת השחרור בפרט, והכשרת מבנה היסטורי כאתר תיירות מסחרי.

בהתאם למוצע, בתחומי האתר הלאומי יונצח זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל.

ביום ל' תשרי התשס"ב, 17 באוקטובר 2001, נרצח השר רחבעם זאבי בידי מחבלים. בשנת תשס"ה הכנסת חוקקה את החוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי, במגמה להנציח את זכרו. רחבעם זאבי שירת בפלמ"ח ובמלחמת העצמאות היה קצין המודיעין של "חטיבת יפתח" אשר פעלה, בין השאר, בהבקעת המצור על ירושלים. בשנת 1968 מונה לאלוף פיקוד המרכז.

השר זאבי, היה אוהב ארץ ישראל ומגדולי המטיילים בה, ושימש בין היתר, כמנהל מוזיאון הארץ וכשר התיירות. אך טבעי כי הנצחת זכרו תעשה באתר קוממיות המנציח את ההקרבה והתעוזה של לוחמי הפלמ"ח בקרב על ירושלים, אשר יהווה מקום מרכזי לעולים לירושלים.

במסגרת האתר יתקיימו פעילויות חינוכיות, תיירותיות ותרבותיות בתחומי ידיעת הארץ ומורשת המקום, ותלמד בו מורשתו של השר רחבעם זאבי ז"ל בתחומים אלו.

על מנת לאפשר את יישום ההחלטה, מוצע עוד כי יוטל על רשות הטבע והגנים לפעול לחידוש הסכם שיתוף הפעולה ביחס לאתר, אשר נכרת בין רשות הטבע והגנים לבין קק"ל ביום 3.06.99, בעשר שנים נוספות, ממועד קבלת ההחלטה. בהסכם יובהר כי רשות הטבע והגנים היא הגורם

המנהל ובעל הסמכויות באתר על פי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998. לצורך השלמת הפרוייקט גם תוקם מחדש ועדת היגוי שתלווה אותו, כאשר בראשה יעמוד נציג השר להגנת הסביבה. בכפוף לאמור, פיתוח והפעלת האתר יימשכו במתווה שנקבע לכך בהסכם הנ"ל.

נתונים תומכי החלטה ומידע מחקרי

אין.

היבטים ביצועיים

האחריות לניהול האתר מוטלת כיום על פי דין על רט"ג. על מנת לאפשר את יישום ההחלטה, וכאמור לעיל, מוצע עוד כי יוטל על רשות הטבע והגנים לפעול לחידוש הסכם שיתוף הפעולה ביחס לאתר, אשר נכרת בין רשות הטבע והגנים לבין קק"ל ביום 3.06.99, בעשר שנים נוספות, ממועד קבלת ההחלטה, כאשר יובהר בו כי רשות הטבע והגנים היא הגורם המנהל ובעל הסמכויות באתר על פי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998.

השפעות אפשריות להחלטה (כלכלה, חברה, סביבה וממשל)

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר התיירות – תומך.

שר התחבורה והבטיחות בדרכים – תומך.

חלופות להצעת ההחלטה

לא רלוונטי.

הזיקה שבין ההצעה לבין יעדי הממשלה

פיתוח מורשת ישראל ושימור אתרים היסטוריים הינם מיעדיה הכולטים של ממשלת ישראל. ממשלת ישראל רואה חשיבות בהנצחת מורשתו וזכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל שנרצח בידי מחבלים.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס. 4171, מיום 12.10.2008.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות הדעת מצורפת.

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי השר להגנת הסביבה

כ"ט בתשרי התשע"ב
27 באוקטובר 2011

היועצת המשפטית

ירושלים, כ"ט תשרי, תשע"ב

27 אוקטובר 2011

מזהה מל"י: D313271

חוות דעת משפטית הנלווית להצעה להחלטת ממשלה

נושא הצעת ההחלטה: הנצחת זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

בסעיף 1 לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק"), מוגדר "אתר לאומי" כ"מבנה או קבוצת מבנים או חלק מהם לרבות סביבתם הקרובה שהם בעלי חשיבות לאומית היסטורית בהתפתחות הישוב בארץ, ואשר שר הפנים הכריז עליהם בהתאם להוראות סעיף 38 שהם אתר לאומי". סעיף 38 לחוק קובע כי "שר הפנים בהתייעצות עם המועצה, רשאי להכריז ברשומות על אתר כאתר לאומי, ואם ראה צורך בכך, לקבוע גבולותיו".

בהתאם לסמכותו על פי החוק, הכריז שר הפנים על חאן שער הגיא, כאתר לאומי. כמו-כן, בהתאם לסמכות שהיתה נתונה לו לפי החוק, הטיל שר הפנים ביום 31.8.1982 על הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים (להלן: "הרשות") את האחריות לביצוע הוראות הפרק השישי לחוק, בנושא אתרים לאומיים, לגבי האתר הלאומי חאן שער הגיא (כיום הסמכות החוקית בעניין זה מצויה בידי השר להגנת הסביבה).

ביום 3.6.1999 נחתם בין הרשות לבין קרן קיימת לישראל (להלן: "קק"ל"), הסכם שיתוף פעולה, לפיו הסכימו הצדדים לשתף פעולה בשיקומו, פיתוחו, תפעולו, ותחזוקתו של חאן שער הגיא, ובכלל זה הקימו ועדת היגוי לצורך קביעת התכנים השונים להפעלת האתר. הסכם זה בא לכלל סיום בחלוף עשר שנים מיום חתימתו, ונשמרה בו האפשרות להארכת ההתקשרות. בדברי ההסבר להצעת ההחלטה צויין בהקשר זה כי מוצע להטיל על הרשות לפעול לחידוש הסכם שיתוף הפעולה ביחס לאתר בעשר שנים נוספות, ממועד קבלת ההחלטה, תוך שבהסכם יובהר כי רשות הטבע והגנים היא הגורם המנהל ובעל הסמכויות באתר על פי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998.

ביום ל' תשרי התשס"ב, 17 באוקטובר 2001, נרצח השר רחבעם זאבי בידי מחבלים. בשנת 2005 חוקקה הכנסת את החוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי, התשס"ה-2005, במטרה להנציח את זכרו.

בהצעת ההחלטה מוצע כי יושלם פרויקט שיקום חאן שער הגיא, כאשר במסגרתו גם יונצח זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל.

כן מוצע כי יוטל על שר התחבורה והבטיחות בדרכים, לפעול להשלמת כביש הגישה לחאן במסגרת פרויקט שדרוג כביש מס' 38. יצויין כי ממשרד התחבורה והבטיחות בדרכים נמסר כי השלמת כביש הגישה לחאן שער הגיא, נכללת בתכנית החומש של החברה הלאומית לדרכים, כאשר בהתאם למתוכנן צפוי להתפרסם מכרז לביצוע

הפרויקט במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2012, וסיום ביצוע הפרויקט בכביש 38 במלואו מתוכנן במהלך הרבעון השני בשנת 2016.

עוד מוצע לקבוע כי עקרונות הנצחת זכרו של רחבעם זאבי ז"ל באתר יגובשו על-ידי ועדת היגוי שתכלול נציג משרד ראש הממשלה, נציג משרד התיירות, נציג המשרד להגנת הסביבה, נציג רשות הטבע והגנים ונציג קק"ל, וכי נציג המשפחה יוזמן דרך קבע לשיבות ועדת ההיגוי. ועדת ההיגוי תיוועץ במועצה הציבורית לזכרו של רחבעם זאבי, אשר הוקמה בהתאם לחוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי, התשס"ה-2005, ואשר תפקידה, בין היתר, לייעץ לראש הממשלה בכל הנוגע ליישום חוק זה ולהמליץ לראש הממשלה על מדיניות ויעדים לעניין פעילות ההנצחה של רחבעם זאבי. בהצעת ההחלטה מובהר, נוכח מעמדו של חאן שער הגיא באתר לאומי, כי יישום החלטות ועדת ההיגוי באתר כפוף לחוק, ולהוראות מכוחו.

הצעת ההחלטה מייעדת גם תקציב לטובת הפעולות הכרוכות בהנצחת מורשת רחבעם זאבי באתר.

הפעולות הכרוכות בהוצאת הצעת ההחלטה אל הפועל יבוצעו בכפוף להוראות כל דין החל על העניין, ובכלל זה הוראות החוק וצווים מכוחו, דיני התכנון והבניה ודיני המכרזים.

ביום 12.10.2008, בהחלטת ממשלה מספר 4171, נקבע כי הממשלה תפעל לשימור ולשיקום אתר נווה-אילן ההיסטורית וכן יונצח באתר זה זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל. החלטה זו מבלטת את החלטה מס' 4171, אשר לא יצאה אל הפועל, ומחליפה אותה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בשים לב לאמור לעיל, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

ההצעה הופצה ללשכות המשפטיות של המשרדים הרלוונטיים ביום 25.10.11. מהלשכה המשפטית במשרד התחבורה נמסר כי אין מניעה משפטית לאישור ההצעה. יתר המשרדים טרם מסרו את תגובתם הסופית עד למועד הפצת חוות-דעת.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

מאשרת, בתיאום עם הלשכה המשפטית של המשרד להגנת הסביבה, כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

בברכה,
יעל כהן, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 4171 של הממשלה מיום 12.10.2008 .

שימור ושיקום אתר נווה-אילן ההיסטורית והנצחת זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל .4171

מ ח ל י ט י ם :

א. לפעול לשימור, לשיקום ולשחזור "נווה אילן ההיסטורית" הידוע בשם אתר "קיבוץ משלט" (להלן: "מרכז האתר", בהתאם לתסריט אתר ההנצחה המצורף דף 15), אשר הוקם בסתיו 1946 ע"י קבוצת צעירים ניצולי שואה ולוחמי מחתרות כ"קיבוץ משלט" בדרך לירושלים, ואשר היה לנקודת המשען הקריטית במאבק על הכביש ומעבר השירות לירושלים הנצורה. (האתר נכלל ברשימת 50 אתרי התיישבות ותקומה ציונית, אשר ביחס אליהם החליטה הממשלה, בהחלטה מספר 4625 מיום 20/12/98, לאמץ את תוכנית השיקום שהכינה הקרן הקיימת לישראל בשיתוף המועצה לשימור מבנים ואתרי התיישבות).

ב. ב"מרכז האתר" יתקיימו פעילויות חינוכיות ותרבותיות בתחומי ידיעת הארץ ומורשת המקום, ובמסגרתן, יונצח בו זכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל אשר נרצח בידי מחבלים בעת מילוי תפקידו כשר תיירות בממשלת ישראל.

ג. להנחות את שר הפנים לפעול, בהתאם לסמכותו בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח 1998 - (להלן: "חוק גנים לאומיים"), ולקדם הליכי הכרזת "מרכז האתר" כ"אתר לאומי".

מזכירות הממשלה

ד. להנחות את השר להגנת הסביבה לפעול בהתאם לסמכותו בחוק גנים לאומיים ולהטיל את ניהול "מרכז האתר" על המועצה האזורית מטה יהודה.

ה. להטיל על שר הבינוי והשיכון ויו"ר מועצת מקרקעי ישראל לפעול להקצאת המקרקעין המיועדים ל"מרכז האתר" למועצה האזורית מטה יהודה, כשטח לשימור ולהקמת אתר לאומי.

ו. להטיל על המנהלים הכלליים של משרד ראש הממשלה ומשרד התיירות להקצות מתקציב משרדם בשנים 2008-2009, סך של עד 5 מלש"ח לשימור, שיקום ושיחזור "מרכז האתר", מחצית מהסכום מתקציב משרד ראש הממשלה ומחציתו מתקציב משרד התיירות.

ז. עקרונות הנצחת זכרו של רחבעם זאבי ז"ל באתר יגובשו על-ידי המועצה האזורית מטה יהודה לפי החלטה זו בתיאום עם מזכירות נווה אילן ולאחר שהתקבלה עמדת ראש הממשלה על פי המלצת המועצה הציבורית לזכרו של רחבעם זאבי, אשר הוקמה בהתאם לחוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי, התשס"ה-2005. כמו כן, תשמע לעניין זה עמדת המועצה לשימור מבנים ואתרי התיישבות, והכל בהתאם לצו הניהול שקבע השר להגנת הסביבה.

ח. הפעולות לתכנון, הקמה והפעלת האתר, לרבות תוכניות עתידיות, יתקיימו בתיאום ובהסכמת מזכירות מושב נווה אילן.

ט. סעיפים ג', ד' ו-ה', יושלמו ככל הניתן במהלך שנת 2008.